

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

ONDERZOEK BIJ

VAN DER REESCHOOL

SOVSO CLUSTER 4

Smilde: Elzenlaan

Smilde: Fazantenlaan

Smilde: Veenhoopsweg

Emmen: Onderwijsgroep MKD De Vlinder

Plaats: Smilde en Emmen

BRIN-nummer: 00ZF

Onderzoek uitgevoerd op: 26 en 27 mei en 3 juni 2009

Conceptrapport verzonden op: 1 juli 2009

Rapport vastgesteld te Groningen op: 15 september 2009

Reproductie van het rapport zonder toestemming van de inspectie of de school/instelling vindt niet plaats anders dan in zijn volledige vorm.

Rapport van bevindingen 00ZF Van der Reeschool Smilde/Emmen

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 26 en 27 mei en 3 juni 2009 een onderzoek uitgevoerd op de Van der Reeschool op de locaties in Smilde en Emmen om na te gaan of er sprake is van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

In Smilde betreft het de regio-afdelingen so en vso en de interne schoolafdelingen so en vso. In Emmen gaat het om de onderwijsgroep op medisch kinderdagverblijf (MKD) De Vlinder.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

In 2007 heeft de inspectie van het onderwijs, na een traject van geïntensiveerd toezicht, een Onderzoek naar Kwaliteitsverbetering uitgevoerd op de Van der Reeschool. De inspectie komt dan tot de conclusie dat de kwaliteit van het onderwijs op de school zich in positieve zin heeft ontwikkeld. Desondanks is de aangetroffen kwaliteit nog als 'zeer zwak' beoordeeld. De inspectie heeft er echter vertrouwen in dat de maatregelen die het bestuur heeft getroffen eraan bijdragen dat de kwaliteit op korte termijn belangrijk zal verbeteren. Met het bestuur is afgesproken dat voor de zomervakantie van 2007-2008 de leerlingenzorg, inclusief de functionaliteit van de handelingsplannen, opnieuw wordt beoordeeld en dat voor de zomervakantie 2008-2009 de inspectie opnieuw de kwaliteit van alle kernindicatoren onderzoekt.

In juni 2008 constateert de inspectie dat de kwaliteit van de systematische leerlingenzorg is verbeterd, maar dat de algehele kwaliteit op onderdelen nog risicovol is. Om deze reden krijgt de school een aangepast arrangement. Volgens afspraken die zijn gemaakt tijdens het traject van geïntensiveerd toezicht, worden in 2009, naast de kernindicatoren alle indicatoren die behoren bij het systeem van leerlingenzorg en de functionaliteit van de handelingsplanning beoordeeld.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn;
- Analyse van de zelfevaluaties en rapportages van de school;
- Onderzoek op locatie, waarbij
 - o schooldocumenten zijn bestudeerd;
 - o de onderwijspraktijk is geobserveerd;
 - o gesprekken met de directie en leden van de commissie voor de begeleiding, van vso Veenhoopsweg, vso interne schoolafdeling en so Smilde zijn gevoerd;
 - o een gesprek is gevoerd met de teamleider van de onderwijsgroep op MKD De Vlinder.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. Dit document is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin tekortkomingen worden toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Systeem van leerlingen­zorg	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.			●	
3.2 De commissie voor de begeleiding bepaalt bij instroom het ontwikkelings­perspectief van de leerling.			●	
3.3 De school stelt een handelings­plan vast in overeenstemming met de ouders.			●	
3.4 Het handelings­plan maakt een functionele uitvoering van de handelings­planning mogelijk.		●		
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		●		
3.6 De school zorgt voor effectieve interne afstemming.		●		
3.7 De school zorgt voor effectieve externe afstemming.		●		
3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelings­plan.			●	
3.9 De school begeleidt de ouders en de leerlingen bij de keuze voor de vervolgbestemming.			●	

Functionaliteit handelings­planning	1	2	3	4
4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelings­planning.			●	
4.2 De leertijd komt overeen met de afspraken in de documenten voor handelings­planning.		●		
4.3 Het (ortho)pedagogische handelen van de teamleden komt overeen met de afspraken in de documenten voor handelings­planning.			●	
4.4 Het (ortho)didactische handelen van de teamleden komt overeen met de afspraken in de documenten voor handelings­planning.			●	
4.5 De inzet van middelen en materialen komt overeen met de afspraken in de documenten voor handelings­planning.		●		

Leerstofaanbod	1	2	3	4
5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.			●	
5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroom­perspectief van de leerlingen.		●		
5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.			●	

Onderwijstijd	1	2	3	4		
6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●			
6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.		●				
(Ortho)pedagogisch handelen	1	2	3	4		
7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.			●			
7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.			●			
7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.		●				
(Ortho)didactisch handelen	1	2	3	4		
8.2 De leraren leggen duidelijk uit.		●				
8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.		●				
8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●			
8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.		●				
Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4		
9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●			
9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.			●			
Schoolklimaat	1	2	3	4		
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			●			
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.		●				
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.		●				
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●			
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●			
Opbrengsten	1	2	3	4	5	
11.4 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					●	
Wet- en regelgeving					ja	nee
De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).					●	
De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).					●	
De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).						●

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

Evenals in 2008 en 2007 constateert de inspectie dat de kwaliteit van het onderwijs op de Van der Reeschool is verbeterd. Op alle afdelingen in Smilde en op de onderwijsgroep van MKD De Vlinder is de basiskwaliteit voldoende. Aan deze afdelingen is een basisarrangement toegekend.

Hieronder licht de inspectie haar oordelen toe.

Toelichting

De kwaliteit op de verschillende locaties komt vrijwel overeen. Daarom wordt één kwaliteits- en nalevingsprofiel weergegeven. Op onderdelen is sprake van nuanceverschillen. Zonodig zal de inspectie voor een afzonderlijke afdeling een nadere toelichting geven.

Systeem van leerlingenzorg en functionaliteit handelingsplanning

In 2008 heeft de inspectie reeds geconstateerd dat de school belangrijke verbeteringen in de leerlingenzorg heeft doorgevoerd. Destijds zijn drie van de vier normindicatoren als voldoende beoordeeld. Dat is ook nu het geval. Van de overige indicatoren zijn een aantal beslist nog voor verbetering vatbaar.

De normindicator die betrekking heeft op het systematisch volgen van de vorderingen van de leerlingen is niet als voldoende beoordeeld omdat de sociaal-emotionele ontwikkeling niet systematisch wordt gevolgd. De schoolse vakken worden over het algemeen voldoende in beeld gebracht. Op de so-afdeling ontbreekt het echter aan duidelijke afspraken over het afnemen van methodegebonden toetsen. Op de onderwijsgroep van De Vlinder worden verschillende toetsen en observatie-instrumenten gehanteerd, die elkaar deels overlappen.

De inhoud van de handelingsplannen is wisselend. Op de gehele school is aanscherping mogelijk. Met name de inzet van de leertijd en de inzet van interne en externe expertise blijft onderbelicht. Ook de wijze waarop de vorderingen worden gevolgd en het tijdstip van evaluatie is vaak niet helder. Op de vso-afdelingen in Smilde bieden de handelingsplannen nog het meeste houvast voor het handelen van de leraren. Op de so-afdeling kunnen de doelen aanmerkelijk 'smarter' worden geformuleerd. Bovendien is zelden vermeld welke methoden of materialen worden gebruikt.

In de onderwijspraktijk blijkt dat de leraren wat de schoolse vakken betreft, over het algemeen conform het handelingsplan werken. De praktijkvakken zijn echter niet opgenomen in deze plannen, terwijl een groot deel van de leerlingen hieraan juist veel tijd besteedt. In de handelingsplannen staan onder het kopje 'Aanknopingspunten voor handelen' aanwijzingen voor het pedagogisch en didactisch handelen van de leraar. Op de vso-afdelingen in Smilde zijn deze aanwijzingen het meest concreet. Op de andere afdelingen zijn deze erg algemeen, of ontbreken. Uit de plannen wordt niet duidelijk op welke wijze interne en externe deskundigheid wordt ingezet, terwijl de school in de praktijk wel degelijk een beroep doet op deze deskundigheid.

Onderwijspraktijk

Het merendeel van de indicatoren is voldoende.

De leerlingen zijn over het algemeen betrokken bij de activiteiten en met behulp van dag- en weektaken krijgen ze verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces. Met name voor de leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs, die naar het regulier onderwijs zullen schakelen, is de leerstofplanning met de daarin opgenomen toetsmomenten, leidend. Voorts

bereidt een deel van de vso-leerlingen zich voor op reguliere schoolexamens, zo mogelijk in samenspraak met de school van herkomst. Stage kan eveneens onderdeel uitmaken van het aanbod.

De sfeer in de groepen is over het geheel genomen prettig en de leraren gaan op een positieve en inlevende wijze met de leerlingen om.

Het leerstofaanbod voldoet in grote lijnen aan de daaraan te stellen eisen. Het is opvallend dat de school geen methodisch aanbod heeft voor emotionele ontwikkeling en sociale vaardigheden. Voor leerlingen die extra zorg nodig hebben, verzorgt de school echter wel speciale cursussen of trainingen. Dit aanbod is echter niet opgenomen in het individuele handelingsplan.

De school maakt nog onvoldoende zichtbaar hoe, op basis van de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen of groepen leerlingen, de leertijd wordt gevarieerd.

Vooraf het (ortho)didactisch handelen van de leraren vraagt om versterking. De activiteiten van de leerlingen kunnen in veel gevallen worden gekenschetst als zelfstudie; ze gaan verder waar ze gebleven zijn en bij knelpunten vragen ze de leraar om hulp. Het didactisch handelen van de leraren is doorgaans beperkt tot het beantwoorden van vragen van leerlingen. Er is nauwelijks sprake van beredeneerde instructie met een duidelijke uitleg waarbij het denken van de leerling wordt gestimuleerd. De school zelf heeft dit onderkend. Daarom zal de komende tijd aandacht worden besteed aan het instructiemodel RENN4.

Om zicht te krijgen op het schoolklimaat heeft de school hier onlangs onderzoek naar gedaan, bij leerlingen en ouders. Al eerder was onderzoek gedaan naar de werkbeleving van de teamleden. Uit de informatie komt naar voren dat betrokkenen zich overwegend veilig voelen. Binnen de school wordt veel aandacht besteed aan omgangsregels en leraren zijn geschoold in het omgaan met agressie. Het veiligheidsbeleid als zodanig is echter nog te fragmentarisch. Het bestuur heeft de veiligheid dit jaar als speerpunt gekozen. Het uitwerken van onderdelen van de veiligheid is verdeeld over de scholen van het bestuur. Uiteindelijk zal dit resulteren in een volledig veiligheidsbeleid, waarin ook het voorkomen en afhandelen van incidenten een plek krijgt.

Resultaten

De resultaten van de leerlingen kunnen niet beoordeeld worden. Daarvoor zijn nog geen criteria beschikbaar. Bovendien kan dit pas na het doorlopen van een aantal cycli met 'smart' geformuleerde doelstellingen en een nauwkeurige registratie van het al dan niet behalen van die doelstellingen.

Hoewel de opbrengsten niet te beoordelen zijn, is vanuit de verslaglegging en de evaluatie van de individuele handelingsplannen op te maken dat leerlingen vooruitgaan. Of dit een vooruitgang is die past bij de mogelijkheden en de beperkingen van de leerlingen is zoals gezegd, niet vast te stellen.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Geen belangrijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de so- en vso- afdelingen van de Van der Reeschool in Smilde en de onderwijsgroep van MKD De Vlinder in Emmen het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en, eventueel, een onderzoek in het kader van een themaonderzoek.

Tekortkomingen in de naleving

Er zijn tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften, namelijk de tijdige beschikbaarheid van het handelingsplan (WEC art.41a), ontheffing onderwijstijd (WEC, art. 12), onderwijstijd (WEC art. 11) en de stage (WEC art. 17 en Onderwijskundig besluit WEC art. 8).

Handelingsplan

Voor elke leerling dient voor elk schooljaar een handelingsplan in overeenstemming met ouders te zijn opgesteld. Voor leerlingen die op of na 1 augustus worden ingeschreven, dient het handelingsplan uiterlijk 1 maand na inschrijving opgesteld te zijn (WEC art. 41a).

Afwijken van het minimum aantal verplichte uren onderwijs

De school wijkt voor individuele leerlingen af van het minimum aantal verplichte uren onderwijs. Het bevoegd gezag dient in voorkomende gevallen voorafgaand aan die maatregel, de inspecteur om instemming te vragen (WEC art. 12).

Onderwijstijd

Voor de vso-afdeling van de interne schoolafdeling is te weinig onderwijstijd gepland. (WEC art. 11).

Stage

De duur van een stage mag ten hoogste 20 weken per schooljaar bedragen, gedurende ten hoogste 3 schooljaren (Onderwijskundig besluit WEC, art. 8).

Vanwege bovenstaande tekortkomingen heeft de Inspectie van het Onderwijs de volgende afspraken gemaakt met het bevoegd gezag:

Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften direct op te heffen en met ingang van het nieuwe schooljaar voldoende onderwijstijd te plannen. In schooljaar 2009-2010 voert de inspectie een onderzoek uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven.